

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

การศึกษายาบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดง ได้ศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า

เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่มีความแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแฟลตดินแดงจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่จากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนของเพศชายและเพศหญิงมีพอๆ แต่การเข้าร่วมอาจจะต่างกิจกรรมกัน เช่น การออกกำลังกายแอโรบิก ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง การออกกำลังกายลานกีฬา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดังนั้นจึงได้ผลการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดต่อบทบาทของ ส.ก. เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

อายุ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่มีความแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์จากข้อมูล พบว่า จากการศึกษากำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งแล้ว หมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เพื่อที่ต้องการศึกษาผู้ที่มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ในระดับหนึ่ง ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มที่มีอายุต่างกันจึงมีความคิดเห็นในเรื่องของบทบาทของ ส.ก. ไม่ได้แตกต่างกับกลุ่มอื่น ซึ่งกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.8 และทุกกลุ่มมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ระดับการศึกษา จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.3 โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์ พบว่าชุมชนแฟลตดินแดงถือว่าอยู่ในพื้นที่ชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร โดยที่พื้นฐานการศึกษาโดยรวมแล้วถือว่าการศึกษาปานกลาง และการศึกษาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่

เป็นกลุ่มใหญ่ในชุมชน ซึ่งผู้ที่มีการศึกษาปานกลางและผู้มีการศึกษาค่อนข้างสูง คือ ระดับอนุปริญญา/ปริญญาตรี จะเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ในชุมชน

อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท / งานเอกชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.8 โดยที่อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ พบว่า เนื่องมาจากความสัมพันธ์ของการศึกษาที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ ทั้งนี้พื้นฐานการศึกษาทำให้มีความคิดเห็นในเรื่องของการใช้เหตุผลในการพิจารณาเป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

รายได้ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท / งานเอกชน จึงทำให้ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.1 โดยที่ระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ พบว่า เพราะระดับรายได้ไม่มีผลกับการแสดงความคิดเห็น แต่รายได้จะมีผลกับความเป็นอยู่ สถานะภาพทางสังคม และทางกายภาพ มากกว่าการถามความคิดเห็นที่คำนึงถึงจิตใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ใดๆ จึงทำให้ไม่มีความแตกต่างของรายได้กับความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. และทุกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อบทบาท เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 54 ซึ่งจากการศึกษา สถานภาพที่แตกต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน และมีคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

จำนวนปีที่พักอาศัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัย 9 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90.2 ซึ่งจากการศึกษา พบว่า จำนวนปีที่พักอาศัยที่ต่างกัน มีผลกับความคิดเห็นต่อบทบาท ส.ก. ที่ต่างกัน โดยที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากการวิเคราะห์อันเนื่องมาจากการที่ จำนวนปีที่พักอาศัยทำให้มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ที่ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่นานกว่า 4 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ในระดับมาก ซึ่งจำนวนปีที่อาศัยนาน ทำให้เห็นบทบาทของ ส.ก. ที่ดำรงตำแหน่งและอาจมีการเปรียบเทียบกับ ส.ก. คนเดิมกับ ส.ก. คนใหม่ด้วย

จากการวิเคราะห์จากข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานะภาพ ในแต่ละส่วนที่มีกลุ่มที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. ไม่แตกต่างกัน โดยมีระดับนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยที่ทุกกลุ่มในแต่ละส่วนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. เฉลี่ยในระดับมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม จำนวนปีที่พักอาศัย ในแต่ละกลุ่มที่แตกต่าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นในเชิงบวก โดยมีระดับนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ส.ก. เฉลี่ยในระดับมาก

5.1.2 การศึกษาบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดง จากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้นำ สรุปได้ว่า บทบาทของ ส.ก. ที่ได้แสดงในฐานะผู้นำชุมชนในเรื่องของการแก้ไขปัญหาชุมชนในด้านต่างๆ พบว่า ได้มีการเข้าร่วมกับชุมชน โดยเป็นผู้นำในหลายกรณี ที่ร่วมกับชุมชน เช่น กรณีการต่อต้านโครงการฟื้นฟูแฟลตดินแดง โดยการทูลเกล้าดินแดงแล้วสร้างใหม่ โดยไม่ต้องมีการร้องขอจากชุมชน เป็นการเข้าร่วมเป็นผู้นำในการขึ้นเวทีปราศรัย, เพื่อชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องกับชุมชน เป็นผู้นำในการเจรจากับการเคหะแห่งชาติ, โดยแสดงบทบาทผู้นำในฐานะในตำแหน่ง ส.ก. ที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร และบทบาทผู้นำในฐานะผู้นำชุมชนแฟลตดินแดง

ตลอดจนการทำประชาคม ที่เป็นผู้นำในการทำประชาคม เพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ เพื่อเลือกอนาคตของชุมชนเอง โดยไม่ต้องรอการทำประชาคมจากของหน่วยงานของรัฐที่ส้าซ้ำจากระบบราชการ และการเป็นผู้นำในการริเริ่ม การรวมกลุ่ม เพื่อร่วมเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมกิจกรรม ร่วมแก้ปัญหา ของชุมชน เช่น การเปิดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นแสวงหาความรู้ของชุมชนให้ได้รับข่าวสารและความรู้ต่างๆ ตลอดจนการยกระดับการศึกษาของคนในชุมชน ซึ่งส่วนหนึ่งมีความรู้้น้อยและมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

2. บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน สรุปได้ว่า บทบาทของ ส.ก. ที่ได้แสดงในฐานะผู้ประสานงานชุมชน ในเรื่องข้อพิพาทของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ เช่น กบการเคหะแห่งชาติ โดยการประสานงานร่วมกับกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชน โดยการประสานงานทั้งสองฝ่ายให้เข้ามาเจรจากัน โดย ส.ก. จะเป็นตัวกลางประสานงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อจะทราบถึงความคิดเห็นของชุมชนและร่วมกันปฏิบัติให้ลุล่วงตามข้อตกลง รวมทั้งการจัดทำโครงการของชุมชนและการของบประมาณกับกรุงเทพมหานครก็จะเป็นผู้ประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้เสนอกับสภากรุงเทพมหานคร รวมทั้งการผลักดันโครงการให้สำเร็จ

3. บทบาทในฐานะผู้สนับสนุน สรุปได้ว่า บทบาทของ ส.ก. ที่ได้แสดงในฐานะผู้สนับสนุน ในประเด็นของการสนับสนุนส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการสนับสนุนชุมชนปลอดยาเสพติด โดยการจัดตั้ง “ลานกีฬาต้านยาเสพติด” รวมทั้งการสนับสนุนการรวมกลุ่มกันของชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้เป็นสำคัญและการสร้างงานในชุมชน โดยการหาพื้นที่เพื่อทำตลาดนัดชุมชน รวมถึงการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐให้เข้ามาพัฒนาชุมชน โดยการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐที่จะเข้ามาทำกิจกรรมในชุมชน

4. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดงในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1) การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความแออัด ปัญหาความเสื่อมโทรม ปัญหารายได้น้อย ของคนในชุมชน ปัญหาเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจต้องใช้ทั้งแรงกาย และทุนทรัพย์ ที่ต้องเข้าไปในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

2) การพัฒนาชุมชน ชุมชนจะพัฒนาได้ เริ่มจากการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมความสามารถของคนในชุมชน ในเรื่องความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วม การทำประชาคม ในสิ่งเหล่านี้ต้องมีการส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีผู้ริเริ่ม ส่งเสริม สนับสนุนที่จะทำให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม การพัฒนาชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะให้ชุมชนมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานะการณ์ต่างๆ ได้ และสามารถทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

3) การส่งเสริมความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นการส่งเสริมสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมที่เป็นการป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหายาเสพติดกับเยาวชนในชุมชน ส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสิ่งที่ชุมชนมีอยู่หรือปฏิบัติอยู่เป็นสิ่งที่คืออยู่แล้ว ให้รักษาไว้และทำให้ดีขึ้น โดยต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสำเร็จตามเป้าหมาย

5. ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนที่มีต่อการแสดงบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดงในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัญหา ยาเสพติด ความแออัดของชุมชน ความเสื่อมโทรมของอาคารแฟลตดินแดง เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในชุมชน และเกิดขึ้นมานาน ถึงแม้ว่าชุมชนจะพยายามแก้ไขปัญหาลำนี้รวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาบรรณรักษ์ช่วยเหลือและแก้ไขก็ตาม โดยเฉพาะเรื่องของยาเสพติดที่แพร่ระบาดไปทั่วในชุมชนแฟลตดินแดง ซึ่งในปัญหาที่พบได้ทั่วไปในชุมชนแออัด ส่วนในเรื่องของความแออัดและความเสื่อมโทรมของอาคารแฟลตดินแดง เป็นเรื่องที่เป็นรูปธรรมที่ต้องมีการบริหารจัดการต่อไป เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับชุมชน ในเรื่องของผลได้ผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก็ไม่ได้นั่งนอนใจ ปัจจุบันก็ยังคงดำเนินการอยู่แต่ต้องใช้เวลาในการจัดการปัญหาลำนี้ให้เป็นรูปธรรมต่อไป

5.2 การอภิปรายผลการศึกษา

จากคำถามการวิจัย สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดงในฐานะของผู้นำชุมชน ในฐานะของผู้ประสานงานชุมชน ในฐานะของผู้สนับสนุนชุมชน มีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดงหรือไม่

จากผลของการศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายสรุปผลดังนี้

5.2.1 การแสดงบทบาทของ ส.ก. ทั้ง 3 ฐานะนี้ มีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือไม่ จากการศึกษา พบว่า ในการแสดงบทบาทของ ส.ก. ทำให้ชุมชนมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมทั้งการสามัคคีกัน ร่วมแรงร่วมใจกันในชุมชน

สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนเข้มแข็งของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (โครงการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง, 2544) ซึ่งวัดได้จากชุมชนที่มีลักษณะดังนี้

- 1) ชุมชนมีการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งดี หมายถึง สมาชิกของชุมชนร่วมกันแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้และ/หรือสร้างสรรค์สิ่งดีงามในด้านต่างๆ ในชุมชน
- 2) ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น หมายถึง สมาชิกของชุมชนมีความผูกพันและความสัมพันธ์ที่ดี มีความสามัคคีและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน สมาชิกเห็นประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- 3) ชุมชนพึ่งตนเองได้ หมายถึง สมาชิกชุมชนสามารถร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเองโดยอิสระ ปราศจากการควบคุมบังคับจากภายนอก และมีอำนาจต่อรองกับภายนอกชุมชน
- 4) ชุมชนมีผู้นำตามธรรมชาติ หมายถึง มีผู้นำเกิดขึ้นในขณะที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ของ ชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

ลักษณะชุมชนเข้มแข็งสามารถสรุปได้มีลักษณะ 4 ประการ คือ ร่วมกันแก้ปัญหา มีความสามัคคีกัน การพึ่งพาตนเองโดยการตัดสินใจร่วมกันหรือการมีส่วนร่วมในชุมชน และผู้นำชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องของการแสดงบทบาทผู้นำชุมชนที่จะเป็นผู้จัดการกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนและเป็นผู้ริเริ่ม สนับสนุน ประสานงาน ในการที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งผู้นำที่ดีต้องมีความเป็นผู้นำ ที่เกิดขึ้นจากคุณสมบัติการเป็นผู้โดยธรรมชาติหรือตามหน้าที่ โดยผู้นำทางการเมืองเป็นผู้นำตามหน้าที่ และความเป็นผู้นำโดยธรรมชาติจะเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัวของบุคคล เป็นผู้ริเริ่ม ในการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการประสานสร้างความสามัคคีในชุมชน

จากลักษณะการแสดงบทบาทความเป็นผู้นำชุมชนดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดของ อิงลิช (English, 1960) ที่ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้นำที่ดีต้องมี ดังนี้

- 1) ลักษณะหรือทักษะการนำ หรือหน้าที่ของการนำ ความหมายในแง่นี้จะไม่คำนึงถึงสถานการณ์เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาตัดสินใจว่าใครจะเป็นผู้นำและจะนำได้อย่างไร

2) การริเริ่มชี้แนวทาง หรือการควบคุมการกระทำที่มีต่อกลุ่ม หรือต่อบุคคลอื่น โดยผู้ตามอาจทำตามแนวทางนั้นๆ ไม่มากก็น้อย

3) การกระทำที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในทางที่จะทำให้กลุ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์

ในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งนั้น อีกประการหนึ่งที่สำคัญอย่างมาก คือ การพึ่งพาตนเอง โดยการตัดสินใจร่วมกันหรือการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการสิ่งต่างๆ ในชุมชน ในการแสดงบทบาทผู้นำชุมชน ในเรื่องการประสานงานในกิจกรรมชุมชนนั้น การที่ชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้น ต้องมีกระบวนการในการจัดการชุมชน เช่น ในประเด็นของปัญหาชุมชนที่เป็นสิ่งแรกๆ ที่ต้องจัดการในชุมชน โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน การทำประชาสัมคมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยใช้การทำประชาคมที่เป็นกระบวนการที่ต้องร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีข้อตกลง ข้อบังคับ และลงมติเห็นชอบ เมื่อชุมชนใดเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ทุกคนในชุมชนมาร่วมทำประชาคมหาสาเหตุของปัญหา และร่วมแก้ไขปัญหานั้น เช่น การจัดทำประชาคมแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเอง เป็นต้น

ดังนั้นการทำประชาคมจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญที่สุด ที่จะพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดีในระบอบประชาธิปไตย

จากลักษณะดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกัน ทำให้สามารถสรุปได้ว่า บทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดงในฐานะของผู้นำชุมชน ในฐานะของผู้ประสานงานชุมชน ในฐานะของผู้สนับสนุนชุมชน มีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดง

5.2.2 ลักษณะความสัมพันธ์บทบาทใน 3 ฐานะ กับ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดง พบว่า บทบาทของ ส.ก. เป็นไปในลักษณะของความสัมพันธ์กับชุมชนสูง ซึ่งจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านกับชุมชน เช่น เป็นทั้งผู้นำชุมชน ผู้ประสานงานชุมชนและผู้สนับสนุนชุมชน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรงในทุกมิติ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นฤมล รัตนาภิบาล (2540) เรื่อง บทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

ส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถามในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่การพัฒนาการปกครองท้องถิ่นในระดับปานกลาง แต่มีบทบาทในด้านความสัมพันธ์กับประชาชนในฐานะสมาชิกสภากรุงเทพมหานครค่อนข้างสูง เป็นบทบาทที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้อาทิ การออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน การรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน การให้ความช่วยเหลือทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ซึ่งนับได้ว่าการแสดงบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มีส่วนช่วยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่ง

ดังนั้นจึงจะเห็นว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตดินแดง มีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแฟลตดินแดง ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีสูง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในทุกๆด้าน อีกทั้งได้รับการยอมรับจากชุมชนและชุมชนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมถึงบทบาทตามหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่มีบทบาทที่บัญญัติตามกฎหมายที่เอื้อให้สามารถช่วยเหลือชุมชนได้เป็นอย่างดี และการส่งเสริมชุมชนให้สามารถช่วยตัวเองได้ อันเป็นการทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนที่มีต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางการเมืองในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้เกิดความพอดิกันระหว่างบทบาทผู้นำทางการเมืองกับประชาชน และเป็นการปรับปรุงแก้ไขบทบาทของผู้นำทางการเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนด้วย
2. ควรศึกษาทัศนคติของผู้นำทางการเมืองที่มีต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และแนวนโยบายของรัฐบาล เพื่อพิจารณาหาวิธีการที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้นำทางการเมือง ในบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนระหว่างผู้นำทางการเมืองในชุมชนเมืองกับผู้นำทางการเมืองในชุมชนชนบท ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำทางการเมืองในชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท แล้วนำไป

ปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางการเมืองในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาเจาะลึกในด้านปัจจัยต่างๆเพิ่มขึ้น เช่น ปัจจัยการได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรมต่างๆ และปัจจัยด้านระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนทั้งกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่างๆด้วย ปัจจัยต่างๆเหล่านี้อาจจะ เป็นผลให้บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางการเมืองในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเปลี่ยนไปได้